

„Staatsstreich“, „Stampfschlägel“, „Wachspflaster“ itd. po nemški. Mnogo nerazumljivega v staroslovenščini, med drugim tudi izgovarjanje mnogih besedí, nam postaja razumljivo, kadar ruščino dobro znamo; kakor tudi narobe: nove slavjanske jezike še le takrat znamo, kadar staroslovenščino dobro znamo. Zato se v Rusiji staroslovenščine uže otrok uči skupej z ruščino, ne še le gimnazijalec v 6. ali v 7. šoli.

„Ruski polglas в in ruski predlog вü“ si je tedaj gosp. M. v svoji kabinetni slovniciariji le izmislil ter ga je „neznalica“ oktroiral. — Malim je mogoče marsikaj oktroirati, ali pri velikih narodih z razvitim slovtvom, kakoršno je rusko, tako jezikovo nasilije ni mogoče.

(Dalje prihodnjič.)

Književstvo.

* *Die orientalische Frage und die Krisis in Evropa.* Von einem patriotischen Südländer. Triest 1879.

Nedavno je pod tem naslovom na svitlo prišla jako interesantna knjižica, ki razpravlja „turške zadeve in evropsko krizo.“ Izdatelj se imenuje patriotičnega Jugoslovana, in če se ne motimo, je to v naših krogih dobroznan slovensk pisatelj. Že zavoljo tega, ker nam ni znano, da bi se bil do sedaj kak drug naših narodnjakov obširnejšega političnega dela te stroke lotil, je ta knjiga za nas Slovence tem zanimivejša, ker pisatelj odločno na avstrijskem stališču stoji in kaže, da je Avstrija poklicana, pa tudi zmožna težko orijentalno in ž njim tudi jugoslovansko vprašanje korenito in popolnem rešiti. — Našim nemškim nasprotnikom, kateri nam tako radi in vedno očitajo, da so Jugoslovani sploh in vsi Slovenci še posebej izdajalci avstrijske ideje in privrženci Rusije, bo ta knjiga silen trn v peti, kajti zdi se nam, da do sedaj še nikjer ni bilo tako odkritosrčno dokazano, da prihodnost Avstrije le v slovanstvu leži in da njena korist odločno rešenje narodne ideje zahteva. Ker pa Rusija tudi za-se na istem stališču stoji, utegnejo ravno jugoslovanske dežele biti polje prihodnjega boja med Avstrijo in Rusijo, zato je naloga Avstrije, se že sedaj pripravljati na to borbo s severnim velikanom.

To je glavna ideja te patrijotične, pod vtiskom sreberne poroke Nj. Veličanstva pisane knjige.

V navedeni cilj in konec je treba, da Avstrija današnjo politiko temeljito premeni, da se posebno današnji nesrečni in nadalje gotovo nemogoči dualizem odpravi, da se vsem deželam habsburške monarhije ne samo potrebna avtonomija, ampak tudi vsem njenim narodom ne samo v mrtvih paragrafih na papirji, ampak v dejanji istinita pravica narodnega razvoja dodeli. Pisatelj dokazuje, da je naloga vlade in novega državnega zbora, misliti na to, kako da bi se vsem narodom o tem enakomerno zadostilo, in kako da bi se vsi narodi po enakomerni vdeležbi notranje in vnanje politike do vedno više omike in blagostanja pripravili.

Če tudi avstrijski Slovani rusko vnanjo politiko s toplim sočutjem pozdravljajo, je vendar tudi gotovo to, da zaradi tega nočejo postati Rusi. Njih zahteve ne segajo dalje, ko do tega, da v Avstriji ostanejo to, kar so — Slovani in da se jim narodna ravnopravnost in svobodno gibanje na domači zemlji zagotovi, vsaj imajo Slovani ravno tako, kakor vsi drugi evropski narodi, živo narodno čutstvo. Da pa Avstrija premogočni upliv Rusije na Slované Turčije paralizira, naj ne drži križema rok — piše pisatelj pričujoče knjige — ampak naj si prisvoji Bosno in Hercegovino, junaško in brez strahú, kakor se mogočni državi spodobi, in še dalje čez Novi Pazar do Soluna gré.

To so glavna načela gosp. pisatelja in reči moramo, da je ta načela bistroumno in v patriotičnem in narodnem duhu na 4 pólah svoje knjige razvil. On loči svoje delo v dva razdelka; v prvem razdelku razpravlja glavni dogmatični zapojmek prave državne politike, v drugem razdelku pa obrača prvi razdelek na praktično polje. Prvi razdelek je glavno delo, katero kaže, da je duhoviti pisatelj čuda veliko knjig prebiral (on pozná celo francosko, italijansko in nemško politično literaturo) in jako bistroumno in logično celo gradivo vredil. Če tudi se mi ne skladamo po vse z njegovo dogmatiko in izpeljavo dotičnih načel, vendar zagotavljamo, da je zanimiva knjiga vse hvale vredna.

Fr. Potočnik.

* *Aperçu des travaux sur le droit coutumier en Russie*, par V. Bogišić, professeur de droit à l'Université d'Odessa, membre de plusieurs sociétés savantes.

Ta knjižica slavnoznanega V. Bogišića je v mnogih ozirih jako zanimiva. Iz nje nam je v elegantnem popisu spoznavati pravice, ki se tičejo šeg in običajev naroda ruskega. Piše nam dalje cenjeni pisatelj literaturo potopisno in posebe omenja v Rusiji znamenitih etnografskih del, katera, kakor po vsej naobraženi Evropi, tudi tam nahajajo čim dlje tem več priljubljenosti. Obilica zlatega zrnja je pred nami nakupičena in po imeni zaznamenovana, kakor na pr., poročila o jezici, mitologiji, tradicijonalni narodni literaturi, o narodnem pesništvu, o pripovedkah, katere hranijo, kakor v inih národih, tû v sebi vso rusko národno filozofijo. Ta historični pregled del, ki se tičejo prava navad in običajev ruskega naroda, nam je zelo po godi ter priporočamo ga vsakemu naobražencu, iz srcá želeč s pisateljem, naj se pisateljska delavnost v tej meri vedno bolj razširja, kajti tem načinom se pospešuje vednost, katera, ne poznajoč političnih in etnografskih mej, širi prosveto v vsem človeštvu. Naj bi tudi tudi naobraženi Slovenci čitali to knjižico!

J. Charpentier.

Mnogovrstne novice.

* *13 milijonov in 548.000 gold. je dim odnesel.* — Če nas bralci vprašajo, kako to, jim odgovorimo, da po uradnem poročilu je v prvi polovici letošnjega leta, to je v 6 mesecih, avstrijska vlada za tobak in cigare skupila ta znesek, po takem še za 195.693 gold. več kakor v istem času prejšnjega leta. In vse to — poka-dilo se je v dim.

* *Judov na Dunaji je čedalje več.* Leta 1867. jih je ondi bilo 39.000, — tedaj uže blizo toliko, kolikor jih je dandanes v vsej Angliji. Po zadnjem številjenji ljudstva so jih pa na Dunaji uže našeli 105.000. Na Angleškem, Francoskem in tudi v Nemčiji ni veliko judov zato, ker v teh državah tem „večnim barantačem“ nasproti stoji pametno ljudstvo, katero pozná resnost življenja in se ne dá oderati judom, ki raji kupčevaje postopajo, kakor da bi delali. Vlada v Rumuniji in Srbiji imate tedaj prav, da se bojite vgnjezdenja judov in se zato branite, jim pripoznati ravnopravnost z drugimi svojimi državljani.

* *Strašna lakota v Kini.* Ruski list „Golos“ pripoveduje: Poročila, ki jih prinašajo ruski trgovci iz Kine, pravijo, da je tam strašna lakota in da pomrje na stotisoče ljudi. Ljudje cepajo na cestah in umirajo v groznih bolečinah. Ljudje jedó mrličé, pa napadajo tudi žive ljudi, jih raztrgajo in pojedó. Vjeli so berača, ki je imel kos otročjega života v mavhi. Ko so ga spraševali, je obstal, da že več časa živi ob človeškem